

การแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหาร พื้นที่กองทัพภาคที่ 3

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นปัญหาที่ร้ายแรงและเรื้อรังมานาน ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม ทำให้สถาบันหลักทางสังคมโดยส่วนใหญ่เกิดความอ่อนแอ รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาโดยกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหามาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา เช่น การเกิดขึ้นมาของสถานบริการ แหล่งมั่วสุม การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของครอบครัวในสังคมไทยจากครอบครัวใหญ่ เป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีขนาดเล็กลง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวมีความห่างเหิน ขาดความอบอุ่น ความทันสมัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ยากต่อการสกัดกั้นปราบปรามของเจ้าหน้าที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันทั้งสิ้น

กำลังพลของกองทัพบก นับว่าเป็นทรัพยากรอันสำคัญของกองทัพและของประเทศชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยกำลังทหารประจำการ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำประเภทนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนหรือชั้นนายสิบ(ต่ำกว่าสัญญาบัตร) และกำลังทหารกองประจำการหรือพลทหารกองประจำการ ซึ่งมาจากการเรียกเกณฑ์และรับสมัครเข้ากองประจำการ กำลังพลเหล่านี้ถือเป็นกำลังพลหลักของกองทัพ ที่จะแสดงถึงศักยภาพ ความมั่นคงและพลังอำนาจของชาติด้านการทหาร กองทัพภาคที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพบก ซึ่งเป็นกลไกหลักในพลังอำนาจของชาติด้านการทหาร

หน่วยทหารเป็นสังคมอยู่ที่รวมกลุ่มกันอย่างเป็นระบบ ระเบียบ มีแบบธรรมเนียมของทหารเป็นหลักในการปฏิบัติทั้งการปกครองบังคับบัญชาและการบริหารงานภายในหน่วย ในห้วงที่ผ่านมา หน่วยทหารประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ซึ่งได้บั่นทอนขีดความสามารถของกำลังพล สมรรถนะของหน่วย และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกองทัพด้วย นอกจากนี้ กองทัพภาคที่ 3 ยังมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ติดกับ

ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด และเส้นทางลำเลียง จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว ทำให้ยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือหาซื้อได้ง่าย ราคาไม่สูง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการแพร่ระบาดในสังคม ซึ่งปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในหน่วยทหารในปัจจุบัน มีกำลังพลที่เข้าไปเกี่ยวข้องมีลักษณะทั้งการเป็นผู้ค้าและผู้เสพ จากข้อมูลการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหาร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกำลังพลระดับทหารกองประจำการ รองลงมาคือ นายทหารชั้นประทวน ส่วนระดับนายทหารสัญญาบัตรมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกกลุ่ม มักมีประวัติของการเกี่ยวข้องตั้งแต่ห้วงชีวิตวัยรุ่นเป็นต้นมา การแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้บังคับบัญชาทุกระดับได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการ โดยนำระเบียบ คำสั่ง นโยบายและมาตรการของกองทัพบกมาใช้ในการแก้ปัญหา แต่สถานการณ์ยังคงมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง กำลังพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังคงมีสถิติการตรวจพบ การถูกจับกุมอยู่ในระดับที่สูง

กรมแพทย์ทหารบก ได้รวบรวมสถิติการเข้ารับการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยยาเสพติดในโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบกทั่วประเทศประจำปี 2549 พบว่า มีกำลังพลของกองทัพบกเข้ารับการรักษาอาการจากการเสพยาเสพติดประเภทต่างๆ โดยเฉพาะพลทหารกองประจำการเป็นกลุ่มที่เข้ารับการรักษามากที่สุดจำนวนถึง 1,351 นาย โดยเป็นยาเสพติดพวกเมตแอมเฟตามีนหรือยาบ้าถึง 1,185 นาย¹

เมื่อปี 2553 กองทัพบกได้จัดให้มีโครงการหน่วยทหารสีขาว² เพื่อป้องกันและแก้ไขมิให้กำลังพลของกองทัพบกและครอบครัวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในการดำเนินโครงการแบ่งออกเป็นระดับหน่วยมีการดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ กำลังพลกองทัพบกในหน่วยระดับกองร้อยอิสระ กองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป และ ครอบครัวกำลังพล ซึ่งได้แก่ ค่ายทหารหรือชุมชนทหารที่มีที่ตั้งเป็นอิสระนอกค่ายทหาร สำหรับแนวทางในการดำเนินโครงการหน่วยทหารสีขาว ประกอบด้วย การจัดศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของค่ายทหาร/ชุมชนทหาร การสำรวจปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยในพื้นที่ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดฯ อย่างใกล้ชิด เช่น การมั่วสุมของเยาวชนในพื้นที่สาธารณะของหน่วย การขาดพื้นที่ในการออกกำลังกายของกำลังพลและครอบครัว รวมทั้งกิจกรรมที่กำลังพลและครอบครัวจะ

ทำร่วมกัน การจัดทำระบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อหน่วยได้สำรวจปัญหาต่างๆ ในพื้นที่แล้ว นำมาจัดลำดับความเร่งด่วนในการดำเนินการ โดยกำหนดพื้นที่ล่อแหลมและการเฝ้าระวัง จัดทำบัญชีผู้พักอาศัยภายในหน่วย จัดทำบัญชีกลุ่มเสี่ยง การสร้างและพัฒนาแกนนำต่อต้านยาเสพติด กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำร่วมกัน จัดให้มีช่องทางในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด หลังจากนั้นจึงแบ่งให้แต่ละหน่วยในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการในนามของ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดค่ายทหาร/ชุมชนทหาร ตลอดจนการทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละหน่วยให้สอดคล้องกัน โดยกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่ได้วางแผนไว้ เพื่อนำปัญหาอุปสรรคที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ มาหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันต่อไป

การประเมินผลของโครงการหน่วยทหารสีเขียวของกองทัพบกจะทำการประเมินใน 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดองค์กรด้านยาเสพติดของหน่วยทหารได้แก่ คณะกรรมการของค่าย/ชุมชน ระเบียบปฏิบัติประจำที่ครอบคลุมการปฏิบัติงาน แผนการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วย ค่ายหรือชุมชน แผนการติดตามและเฝ้าระวังกลุ่มเป้าหมาย แผนการสกัดกั้นยาเสพติดเข้าพื้นที่ทหาร แผนการปราบปรามและทำลายโครงสร้างเครือข่าย ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบป้องกัน ได้แก่ การสำรวจปัญหายาเสพติดภายในหน่วย พื้นที่รอบค่าย การกำหนดพื้นที่ล่อแหลมและการเฝ้าระวัง การจัดทำบัญชีผู้พักอาศัยในหน่วย การจัดทำบัญชีกลุ่มเสี่ยงและแผนการติดตามเฝ้าระวัง การสร้างและพัฒนาแกนนำต่อต้านยาเสพติด การพัฒนากลุ่มเป้าหมายในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ด้านการเผยแพร่ข้อมูลถึงโทษและอันตรายของยาเสพติด ได้แก่ การจัดทำเอกสารประกาศหรือสื่อให้กำลังพลและครอบครัว การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้โทษ ด้านการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ(ไม่ใช่ทหาร)หรือเอกชน ด้านความรู้และตระหนักถึงภัยยาเสพติดของกำลังพลและครอบครัว ด้านการกำหนดมาตรการลดปัจจัยหรือเงื่อนไข ที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งต่อการค้า การเสพและการจัดให้มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เช่น สนามกีฬา ห้องดนตรี รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันของชุมชน ด้านผลการดำเนินงานของหน่วยทั้งใน

ด้านงบประมาณ อุปกรณ์ กิจกรรม รวมทั้งผลการจับกุมผู้ค้า ผู้เสพ และประการสุดท้ายคือ การบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง กระทรวงสาธารณสุข,กระทรวงกลาโหม, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.),กองทัพบก รวมถึงเหล่าทัพในการจัดสถานที่ที่อยู่ในกำกับดูแลปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ กองทัพบกได้ดำเนินโครงการหน่วยทหารสีขาวและพัฒนาแผนงานการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดภายในหน่วยมาอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในการศึกษาการดำเนินโครงการตามแผนงานการป้องกัน และแก้ปัญหาเสพติดในกองทัพบก เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความพร้อมรบของกำลังพลของกองทัพ กระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นศรัทธาขององค์กร จึงมีความจำเป็นที่กองทัพต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการแก้ปัญหาเสพติดภายในหน่วยทหารของกองทัพภาคที่ 3 โดยเน้นการศึกษาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการแก้ปัญหาเสพติดได้แก่ ระบบการปกครอง บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัวของกำลังพล รวมทั้งศึกษาจากผลการดำเนินการตามระเบียบ คำสั่ง นโยบาย และมาตรการในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการศึกษารายการดำเนินโครงการหน่วยทหาร สีขาว เพื่อวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหายาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ระบบการปกครองของทหาร (สายการบังคับบัญชา ระเบียบ คำสั่ง นโยบาย มาตรการ) มีผลต่อการแก้ปัญหาเสพติดภายในหน่วยทหารอย่างไร

เนื่องจากระบบการปกครองของทหาร จะมีผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่ในการปกครองบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาของตน โดยยึดถือแบบธรรมเนียมทหาร นโยบาย ระเบียบ คำสั่งมาเป็นหลักปฏิบัติในการปกครอง ซึ่งผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำหรือสิ่งที่ตนได้ละเว้นการกระทำทั้งปวง แต่กระบวนกรปกครองบังคับบัญชาของทหารโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะจากบนลงล่างหรือการรับคำสั่งแล้วปฏิบัติตาม มีมาตรการลงทัณฑ์เป็นเครื่องบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัย ทำให้การแก้ปัญหาเสพติดโดยระบบการปกครองบังคับบัญชาของทหารเหมือนดูดีเมื่อมองจากภายนอก

จากผลการวิจัยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในมณฑลทหารบกที่ 33³ ถึงความเกี่ยวข้องของระบบการปกครองของทหารต่อปัญหายาเสพติด พบว่า กลุ่มตัวอย่างนายทหารสัญญาบัตรร้อยละ 72.9 ได้นำแผนงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหน่วยมาใช้กับกำลังพลผู้ใต้บังคับบัญชา และ ร้อยละ 64 เข้าไปมีส่วนร่วมในการณรงค์ต่อต้านโทษภัยของยาเสพติด และมีเพียง ร้อยละ 30 ที่ดำเนินการตามกฎหมาย โดยกลุ่มตัวอย่างนายทหารชั้นประทวนก็มีแนวโน้มการปฏิบัติเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ด้วยระบบการปกครองของทหารเป็นแบบสายการบังคับบัญชาจากบนลงล่าง(Top Down) งานนิเทศการป้องกันจึงได้ผลน้อย เนื่องจากไม่สามารถจำแนกได้ว่า กำลังพลคนใดหรือกลุ่มใดเข้าไปอยู่ในข่ายการเสี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด งานนิเทศจึงขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งภารกิจในปัจจุบันมีจำนวนมาก ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยไม่มีความต่อเนื่องและไม่จริงจัง มีการดำเนินเป็นระยะสั้นๆ แต่ละโครงการตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยเหนือเท่านั้น ไม่สามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วย ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

จากผลการศึกษาข้อมูลข้างต้นมีข้อพิจารณาคือ กำลังพลระดับผู้บังคับบัญชา(นายทหาร, นายสิบ) มีความเข้าใจในแผนการปฏิบัติ นโยบาย รวมถึงการสั่งการของผู้บังคับบัญชา ในมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ปัญหาที่พบประการแรก คือ การขาดแคลนข้อมูลกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการเสพ การจำหน่ายหรือการเกี่ยวข้องในลักษณะอื่นๆ ทำให้การนำมาตรการ คำสั่ง และแผนการปฏิบัติไปใช้จึงเป็นลักษณะเป็นส่วนรวม ไม่จำเพาะหรือระบุเป้าหมายของกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจน จึงบังเกิดผลเพียงในเชิงป้องปรามในระยะสั้นเท่านั้น ประการที่สอง คือ มีกำลังพลระดับผู้บังคับบัญชาเพียงร้อยละ 30 ที่นำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ เมื่อพบว่า กำลังพลภายในหน่วยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งหากมองภายนอกอาจเหมือนการมีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหรืออาจเห็นว่า มีวิธีการอื่นในการแก้ปัญหาได้ดีกว่า อย่างไรก็ตาม การอนุโลมการหรือละเลยการลงทัณฑ์ไปจนถึงการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้กระทำความผิดดังกล่าว จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในหน่วยทหารไม่ได้ผลนัก จากการศึกษาที่กฎหมาย คำสั่ง นโยบายและมาตรการต่างๆ ไม่ถูกนำมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ทำให้เกิดมาตรฐานที่แตกต่าง มีการผ่อนปรน จนขาดความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งอาจสื่อไปถึงการขาด

ประสิทธิภาพในการปกครองบังคับบัญชาด้วย ประการที่สาม การที่หน่วยทหารมีภารกิจที่ต้องจัดกำลังพลออกไปปฏิบัติงานนอกหน่วยทั้งภารกิจป้องกันชายแดน ภารกิจตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายใน แผนงานสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ซึ่งมีทั้งการจัดกำลังพลไปปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวไปจนถึงเป็นวงรอบปีงบประมาณ ซึ่งการจัดกำลังพลไปปฏิบัติงานดังกล่าว ถือว่า มีความสำคัญอย่างยิ่ง หน่วยส่วนใหญ่จะคัดเลือกกำลังพลที่มีขีดความสามารถและมีความประพฤติที่ดีออกไปปฏิบัติงาน ทำให้กำลังพลที่อยู่ปฏิบัติงานภายในหน่วยอาจขาดทั้งประสิทธิภาพและปริมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปกครองบังคับบัญชาด้วย

สภาพแวดล้อมภายในหน่วยทหาร(ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน) มีผลต่อการแก้ปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหารอย่างไร

จากการศึกษาหน่วย มทบ.33⁴ พบว่า นายทหารสัญญาบัตรร้อยละ 86 เมื่อทราบว่า มีทหารกองประจำการ นายทหารชั้นประทวน นายทหารสัญญาบัตร เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีการแจ้งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน ร้อยละ 66 หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกับศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของหน่วยและ ร้อยละ 64 มีส่วนในการรณรงค์ต่อต้านถึงโทษของยาเสพติดภายในหน่วย ส่วนนายทหารชั้นประทวน ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วย โดยให้ความร่วมมือในการอบรมเจ้าหน้าที่ในการนิเทศงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ร้อยละ 72.30 รองลงมาได้แก่การสอดส่องดูแลทหารกองประจำการที่มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่ามีความเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดร้อยละ 70.30 และการเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดร้อยละ 69.30 นอกจากนี้ เมื่อทราบว่า มีกำลังพลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้อยละ 85 จะติดตามสอบถามอย่างใกล้ชิดถึงสาเหตุที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและหาทางแก้ไขร่วมกับตัวกำลังพล ส่วนการแจ้งให้กับผู้ปกครองของกำลังพลและแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจมีเพียงร้อยละ 62 และ ร้อยละ 16 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มทหารกองประจำการ ในภาพรวมร้อยละ 66.50 ทหารกองประจำการได้ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วย โดยร้อยละ 81.10 ให้

ความร่วมมือในการใช้เวลาว่าง ในการทำกิจกรรมนันทนาการหรือเล่นกีฬาเพื่อหลีกเลี่ยง
 ห่างไกลยาเสพติด และ ร้อยละ 71.30 ได้ตัดเพื่อนเพื่อนไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
 เมื่อพบว่าเพื่อนมีความเสี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนการช่วยเหลือ
 ผู้บังคับบัญชาสอดส่องดูแลเพื่อนทหารที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีเพียงร้อยละ 58.40
 ร้อยละ 77 จะชี้แนะให้ทราบถึงผลที่จะได้รับและโทษของยาเสพติดให้กับเพื่อน ร้อยละ 76
 จะชักชวนเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือเล่นกีฬา ส่วนการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา
 ตามลำดับชั้นทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขมีเพียงร้อยละ 51 เท่านั้น นอกจากนี้ ต่อประเด็น
 การสื่อสาร ความรู้และทัศนคติของทหารกองประจำการที่มีต่อยาเสพติด พบว่า ในด้าน
 การรับรู้และการจดจำเรื่องยาเสพติด กำลังพลมีการรับรู้จากผู้บังคับบัญชาระดับผู้บังคับ
 การและระดับรองผู้บังคับการมากที่สุด สื่อบุคคลภายนอกหน่วยทหารที่สร้างการรับรู้เรื่อง
 ดังกล่าวมากที่สุดคือ บิดามารดา โดยในภาพรวมพลทหารกองประจำการมีการรับรู้และ
 จดจำเรื่องยาเสพติด ผ่านบุคคลภายในและภายนอกอยู่ในระดับมาก วิธีการสื่อสารของสื่อ
 บุคคลในลักษณะที่บิดา มารดาสั่งสอน สร้างการเรียนรู้เรื่องยาเสพติดได้มากที่สุด ส่วน
 การเชื่อถือและปฏิบัติตามในเรื่องยาเสพติด ผลการสื่อสารประเด็นนี้พลทหาร
 กองประจำการเชื่อถือและปฏิบัติตามที่ผู้บังคับบัญชาสื่อสารโดยการชี้แจงการปฏิบัติมาก
 ที่สุด การที่ผู้รับสารกลุ่มพลทหารกองประจำการรับรู้และจดจำเรื่องยาเสพติดจากสื่อบุคคล
 ได้แก่ ผู้บังคับหน่วยและบิดามารดา เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในลักษณะที่
 มีอำนาจเหนือกว่า แสดงให้เห็นว่า บริบททางการสื่อสารและความสัมพันธ์ทางสังคม
 ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลของการสื่อสาร เป็นไปได้ว่า สถานะทาง
 สังคมของผู้ส่งสารและลักษณะของการสื่อสารที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเคารพ เชื่อฟังและนับถือ
 จะสร้างการรับรู้ การจดจำ การเรียนรู้และเชื่อถือปฏิบัติตามในประเด็นการสื่อสารเรื่อง
 ยาเสพติดได้สูงกว่าบุคคลอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเท่าเทียมกัน เช่น เพื่อนทหาร หรือ
 กลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมในแบบที่เหนือกว่า ได้แก่ ภรรยา คนรักและบุตร
 นอกจากนี้ ทหารกองประจำการบางส่วนมีความเข้าใจว่า การใช้ยาเสพติดระหว่างการเป็น
 ทหารจะได้รับโทษเพียงการกักบริเวณ ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องคือ กำลังพลทุกระดับที่ใช้
 ยาเสพติดระหว่างการรับราชการจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สูงสุด

จากการศึกษาต่อประเด็นดังกล่าวมีข้อพิจารณาคือ กำลังพลทั้งระดับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและตัวกำลังพล มีความเข้าใจในแผนงาน นโยบาย และคำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยเป็นอย่างดี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทั้งในการรณรงค์ การให้ความรู้ การสร้างความตระหนักรู้ อย่างไรก็ตาม พลทหารกองประจำการบางส่วน ยังมีความเข้าใจผิดว่า หากตนกระทำผิดเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด จะได้รับโทษเพียงการลงทัณฑ์จากผู้บังคับบัญชาในหน่วยทหารเท่านั้น ซึ่งผิดจากหลักปฏิบัติที่ถูกต้องคือ กำลังพลทุกระดับที่ใช้ยาเสพติดระหว่างการรับราชการจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สูงสุดเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป นอกจากนี้เมื่อทราบว่า กำลังพลเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนใหญ่มักจะไม่แจ้งต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครองหรือครอบครัวให้ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความกังวลว่า ผู้ใต้บังคับบัญชา/เพื่อน/คนในครอบครัวจะถูกดำเนินคดีจากคนในครอบครัว ถูกลงทัณฑ์จากผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่วนในด้านการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกับกำลังพลภายในหน่วยทหาร จะเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยทหาร และบิดามารดา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ข้อมูลด้านยาเสพติดให้กับกำลังพล ทั้งนี้อาจมาจาก สถานะทางสังคมของผู้ส่งสารและลักษณะของการสื่อสารที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเคารพ เชื่อ สื่อสารเรื่องยาเสพติดได้สูงกว่าบุคคลอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ข้อมูลพื้นฐาน เช่น อาชีพก่อนรับราชการ ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยและการร่วมกิจกรรมของชุมชนขอบกำลังพล มีผลต่อการสร้างการรับรู้ต่อข้อมูลด้านยาเสพติดด้วย ซึ่งจะทำให้การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนกิจกรรมและการดำเนินโครงการฯ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ครอบครัวของทหาร(พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ภรรยา) รวมทั้งชุมชนรอบค่าย มีผลต่อการแก้ปัญหายาเสพติดของกำลังพลอย่างไร

จากการศึกษาผลการวิจัยการแก้ปัญหายาเสพติดของ มทบ.33⁵ ในด้านความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนค่ายทหาร พบว่า ชุมชนค่ายทหารไม่ได้ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากนัก โดยร้อยละ 92 ไม่เคยส่งหรือแจ้งข้อมูลของผู้ที่สงสัยว่า มีความเกี่ยวข้องการซื้อขายยาเสพติดในชุมชนค่ายทหารให้กับ

ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของหน่วย ร้อยละ 80 ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยทหาร ในการแก้ไขปัญหาเมื่อทราบว่า บุตรหลานของตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้อยละ ๗๔ ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของชุมชนค่ายทหาร ส่วนมาตรการในการแก้ไขปัญหาของชุมชนทหาร เมื่อบุตรหลานเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดพบว่า ร้อยละ 80 จะสอบถามถึงสาเหตุที่บุตรหลานเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเอาใจใส่ดูแล และควบคุมความประพฤติอย่างใกล้ชิด ร้อยละ 60 ให้กำลังใจและสนับสนุนให้ เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของหน่วย ร้อยละ 46 ปรึกษากับศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของหน่วย และมีเพียงร้อยละ 24 ที่ทำโทษบุตรหลาน

จากการศึกษาประเด็นนี้มีข้อพิจารณาคือ ครอบครัวกำลังพลและชุมชนรอบค่ายส่วนใหญ่ มีความเข้าใจ ในแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดภายใน หน่วยทหารน้อย ซึ่งส่งผลต่อความร่วมมือในการแก้ปัญหา เช่น ไม่เคยส่งหรือแจ้งข้อมูล ของผู้ที่สงสัยว่า มีความเกี่ยวข้องการซื้อขายยาเสพติดในชุมชนค่ายทหารให้กับศูนย์ต่อสู้ เพื่อเอาชนะยาเสพติดของหน่วย ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยทหารในการแก้ไขปัญหา เมื่อทราบว่า บุตรหลานของตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการไม่เข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของหน่วยทหาร สะท้อนให้เห็นว่า การแก้ปัญหายาเสพติดของหน่วยทหาร ยังไม่ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการแก้ปัญหา ครอบครัวรู้สึกว่าการป้องกันและแก้ไข ปัญหา เป็นหน้าที่ของหน่วยทหาร มุ่งหวังให้หน่วยทหารช่วยอบรม กลุ่มเกลาลูกหลานให้ เป็นคนดี แม้ว่า ชุมชนและครอบครัวส่วนใหญ่จะให้ความสนใจและเอาใจใส่เมื่อทราบว่า คนในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่การให้ข้อมูลกับหน่วยทหารยังมีน้อยมาก อาจจะ ด้วยการเกรงกลัวว่า บุตรหลานจะถูกลงโทษหรือถูกส่งตัวดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่วน ชุมชนรอบค่าย ในฐานะที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา เช่น อาจเป็นแหล่งมั่วสุมของกำลังพล และคนในชุมชน การสร้างความเดือดร้อน รำคาญ จำเป็นต้องพัฒนาความร่วมมือกับหน่วย ทหารในการป้องกัน เช่น การสร้างระบบการแจ้งเตือนหรือให้ข่าวสารกับหน่วยทหารทั้ง ทางเปิดและทางลับ โดยมุ่งหวังผลทั้งในเชิงป้องกันและปราบปราม

การแก้ปัญหายาเสพติดตามโครงการหน่วยทหารสีขาว กองทัพภาคที่ 3 บรรลุตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการหน่วยทหารสีขาวของหน่วยทหารในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3^{6,7} จำนวน 31 ค่าย ซึ่งรายงานตามแนวทางประเมินผลของกองทัพบกทั้ง 8 ด้าน โดยศึกษาผลการปฏิบัติในห้วงปี 2557-2562 สรุปแต่ละด้านดังนี้

ด้านการจัดองค์กรด้านยาเสพติดของหน่วยทหารได้แก่ คณะกรรมการของค่าย/ชุมชนระเบียบปฏิบัติประจำที่ครอบคลุมการปฏิบัติงาน แผนการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วย ค่ายหรือชุมชน แผนการติดตามและเฝ้าระวังกลุ่มเป้าหมาย แผนการสกัดกั้นยาเสพติดเข้าพื้นที่ทหาร แผนการปราบปรามและทำลายโครงสร้างเครือข่าย คณะกรรมการประเมินในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 20 โดยมีการประเมิน 4 ด้าน, แบ่งน้ำหนักด้านละ 5 มิให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 60 หน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(48 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 70 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 คะแนน(ต่ำกว่า 42 คะแนน) ประมาณ 1-3 หน่วย/ค่าย

ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบป้องกัน ได้แก่ การสำรวจปัญหายาเสพติดภายในหน่วยและพื้นที่รอบค่าย การกำหนดพื้นที่ล่อแหลมและเฝ้าระวัง การจัดทำบัญชีผู้พักอาศัยในหน่วย การจัดทำบัญชีกลุ่มเสี่ยงและแผนการเฝ้าระวัง การสร้างและพัฒนาแกนนำต่อต้านยาเสพติด การพัฒนากลุ่มเป้าหมายในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร คณะกรรมการประเมินในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 25 โดยมีการประเมิน 8 ด้าน, แบ่งน้ำหนักตามความสำคัญแต่ละด้าน และให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 75 หน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(60 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 40 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 75 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อยละ 10 ของหน่วย/ค่าย และหน่วยที่มีผลรวมคะแนนต่ำสุดประมาณ 40-43 คะแนน(ร้อยละ 53 - 57) ประมาณร้อยละ 10 ของหน่วย/ค่าย

ด้านการเผยแพร่ข้อมูลถึงโทษและอันตรายของยาเสพติด ได้แก่ การจัดทำเอกสาร
ประกาศหรือสื่อให้กำลังพลและครอบครัว การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้โทษ คະแนน
การประเมินในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 10 โดยมีการประเมิน 2 ด้าน, น้ำหนักคะแนนด้านละ 5
และให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 30 ผลการ
ปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(24 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 85 ของ
หน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 30 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อยละ
45-50 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำสุดประมาณ 20 คะแนน(ร้อยละ 15 ของ
หน่วย/ค่าย)

ด้านการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ(ไม่ใช่ทหาร)หรือภาคเอกชน
การประเมินผลในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 5 โดยมีการประเมิน 2 ด้าน, แบ่งน้ำหนักคะแนนตาม
ความสำคัญ และให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม
15 ผลการปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(12 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อย
ละ 70 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 15 คะแนน(ร้อยละ 100)
ประมาณร้อยละ 40 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำสุดประมาณ 5-10 คะแนน(ร้อย
ละ 20 ของหน่วย/ค่าย)

ด้านการสร้างความรู้และตระหนักถึงภัยของยาเสพติดให้กำลังพลและครอบครัว การ
ประเมินผลในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 10 โดยมีการประเมิน 2 ด้าน, แบ่งน้ำหนักด้านละ 5 และ
ให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 30 ผล
การปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(24 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 75
ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 30 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อย
ละ 40 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำสุดประมาณ 15 คะแนน(ร้อยละ 50)
ประมาณร้อยละ 10 ของหน่วย/ค่าย)

ด้านมาตรการลดปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้ง
พฤติกรรมด้านการค้า การเสพและการจัดให้มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น
สนามกีฬา ห้องดนตรี รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันของ

ชุมชน การประเมินผลในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 20 โดยมีการประเมิน 5 ด้าน,แบ่งน้ำหนัก ด้านละ 4 และให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 60 ผลการปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(48 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 70 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 60 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อยละ 13 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำสุดประมาณ 42-45 คะแนน (ร้อยละ 70-75) ประมาณร้อยละ 20 ของหน่วย/ค่าย)

สำหรับการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยทั้งในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ กิจกรรม และผลการจับกุมผู้ค้า ผู้เสพ การประเมินผลในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 10 โดยมีการประเมิน 4 ด้าน, แบ่งน้ำหนักตามความสำคัญและให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 30 ผลการปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(24 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 50 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 30 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อยละ 13 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำกว่า 21 คะแนน(ต่ำกว่าร้อยละ 70) ประมาณร้อยละ 25 ของหน่วย/ค่าย)

ผลการดำเนินการในด้านการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงกลาโหม,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.),กองทัพบก รวมถึงเหล่าทัพ ในการจัดสถานที่ที่อยู่ในกำกับดูแลให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย การประเมินผลในข้อนี้ น้ำหนักคะแนน 15 โดยมีการประเมิน 3 ด้าน,แบ่งน้ำหนัก ด้านละ 5 และให้คะแนน 0 ถึง 3 ในแต่ละด้าน เมื่อนำน้ำหนักคูณกับคะแนนจะได้ผลรวม 45 ผลการปฏิบัติหน่วยที่มีผลการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไป(36 คะแนนขึ้นไป)ประมาณร้อยละ 65 ของหน่วย/ค่าย, มีหน่วยที่ได้ผลรวมคะแนนสูงสุด 60 คะแนน(ร้อยละ 100) ประมาณร้อยละ 25 ของหน่วย/ค่าย และผลรวมคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 (ต่ำกว่า 31.5 คะแนน) ประมาณร้อยละ 20 ของหน่วย/ค่าย)

นอกจากนี้ จากการรายงานข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกำลังพล กองทัพภาคที่ 3 ^{8,9} โดยสุ่มห้วงเวลาเช่น ห้วงเดือน ต.ค.61 มีกำลังพลเสพยาเสพติดและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 20 นาย(นายสิบ 6 นาย,พลฯ 14 นาย),ห้วงเดือน

พ.ย.61 มีกำลังพลเสพยาเสพติดและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 17 นาย (นายสิบ 1 นาย, พลฯ 16 นาย), ห้วงเดือน ธ.ค.61 มีกำลังพลเสพยาเสพติดและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 5 นาย (นายสิบ 2 นาย, พลฯ 3 นาย) และห้วงเดือน ม.ค.62 มีกำลังพลเสพยาเสพติดและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 3 นาย (นายสิบ 2 นาย พลฯ 1 นาย) และจากผลการสัมมนาผู้บังคับหน่วย ฝ่ายอำนวยการด้านยาเสพติดประจำปี 2561⁶ เห็นว่า แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพบกนั้นครอบคลุมแล้ว แต่ขาดตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยแผนงานเน้นไปทางปราบปรามมากกว่าป้องกัน มีการมุ่งเน้นด้านปัจจัยทางกายภาพภายนอกมากกว่าภูมิคุ้มกันด้านจิตใจ โดยได้เสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ มาตรการรักษาความปลอดภัยสถานที่และบุคคล เช่น การกวดขันการเข้า-ออกค่าย มาตรการควบคุมวินัยกำลังพลและครอบครัว เพื่อมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจน การจัดชุดสายตรวจในการตรวจสอบพื้นที่เสี่ยง แหล่งมั่วสุ่ม การพัฒนาเครือข่ายแหล่งชุมชนรอบค่ายและการสืบสภาพผู้ค้าผู้เสพรอบค่าย การพัฒนากำลังพลตามนโยบาย SMART MAN SMART SOLDIER การมอบรางวัลชมเชยครอบครัวที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้ค้าอย่างจริงจัง ส่วนผู้เสพให้ทำการบำบัดฟื้นฟูต่อไป นอกจากนี้ กลุ่มชุมชนรอบค่าย ควรมีการพบปะสร้างความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้นำชุมชนรอบค่าย ทหาร การอบรมเพื่อสร้างเครือข่ายในการหาข่าวเกี่ยวกับการเสพและการซื้อขายยาเสพติดภายในชุมชนรอบค่าย สำหรับในกลุ่มกำลังพลและครอบครัวได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะสั้น เมื่อรับทหารใหม่เข้ามาจะต้องมีการตรวจหาสารเสพติดเพื่อคัดกรองในระยะแรกเพื่อให้หน่วยฝึกทหารใหม่มีมาตรการดูแลเมื่อจบการฝึกทหารใหม่แล้วให้มีการติดตามดูแลกลุ่มเสี่ยงต่อไป เมื่อทหารกลับจากลาพักให้มีการสุ่มตรวจ ติดตามอย่างเข้มข้น กรณีตรวจพบว่า มีการเสพยาเสพติดให้นำเข้ากระบวนการบำบัดต่อไป มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในบริเวณโรงนอน ห้องน้ำ บ้านพัก เพื่อสังเกตพฤติกรรมกำลังพลและครอบครัว ส่วนระยะยาว เน้นการดูแลด้านจิตใจ โดยเห็นว่า สู้สุดท้ายแล้ว การที่จะทำให้จำนวนผู้เสพลดลง จิตใจเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

จากการศึกษาผลการดำเนินโครงการหน่วยทหารสีขาวของหน่วยทหารในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 พบว่า การดำเนินโครงการหน่วยทหารสีขาวของกองทัพบก มีขอบเขตของโครงการที่

ครอบคลุมตั้งแต่การจัดองค์กร การเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบ ป้องกัน การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งกำลังพล ครอบครัวและชุมชน มาตรการในการลดปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิด การตรวจวัดสารเสพติด มาตรการในการปราบปรามจับกุม โดยมีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งชุมชนรอบ ค่าย จากผลการรายงานผลการประเมินการดำเนินโครงการหน่วยทหารสี่ขาวของกองทัพ ภาคที่ 3 ทุกหน่วยมีผลการประเมินทั้ง 8 หัวข้อเกินร้อยละ 80 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กองทัพกตั้งไว้ แต่หากดูในแต่ละหัวข้อ เป็นรายหน่วยแล้ว บางหน่วยแม้จะมีผลการประเมินรวมผ่าน เกณฑ์ แต่มีบางหัวข้อมีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 เช่นหัวข้อที่ 5 เรื่องกำลังพล และครอบครัวมีความรู้และตระหนักถึงภัยของยาเสพติด มีหน่วยที่มีผลการประเมินเพียง ร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 10 ของหน่วย/ค่ายของกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งการดำเนินโครงการใน หัวข้อนี้ นับว่า เป็นพื้นฐานแก้ปัญหายาเสพติดที่สำคัญมาก เพราะหากผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่มี ความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหา การดำเนินการกิจกรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นการรณรงค์ การป้องกันหรือการแก้ไขย่อมยากที่จะได้รับความร่วมมือและประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ยังพบว่า บางหัวข้อการประเมิน มีบางหน่วยที่มีคะแนนผลการประเมินเกินกว่า ร้อยละ 100 หรือได้คะแนนมากกว่าคะแนนเต็มในหัวข้อนั้น ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจ ของเจ้าหน้าที่ หรือความผิดพลาดในการประเมิน หรือเหตุผลอื่นๆ อย่างไรก็ตาม อาจ ส่งผลต่อการดำเนินโครงการและการประเมินผลของโครงการ ว่ามีการดำเนินการด้วย ความเข้าใจ จริงจัง และความน่าเชื่อถือเพียงใด ทั้งนี้ต้องดูตัวชี้วัดอื่นๆ ประกอบ หรืออาจ ต้องมีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้บังคับหน่วยประกอบด้วย

จากข้อมูลรายงานการกระทำผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดของกำลังพลกองทัพภาคที่ 3 จะเห็นว่า สถิติกำลังพลที่กระทำความผิดยังมีแนวโน้ม พบการกระทำผิดของกำลังพลอย่าง ต่อเนื่อง โดยกำลังพลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนใหญ่เป็นกำลังพลสังกัด หน่วยกำลังรบของกองทัพภาคที่ 3 มากกว่าหน่วยอื่นๆ ซึ่งอาจมาจากการที่หน่วยกำลังรบ เหล่านี้ มีกำลังพลโดยเฉพาะกำลังพลประเภททหารกองประจำการมากกว่าหน่วยอื่น รวมทั้งหน่วยกำลังรบ มักมีภารกิจในการจัดกำลังพลออกปฏิบัติงานนอกหน่วยมากกว่า หน่วยอื่น ทำให้กำลังพลมีโอกาสได้พบปะสังสรรค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสร้าง

อิทธิพลและผลประโยชน์แอบแฝง รวมทั้งการจัดระบบการบังคับบัญชาภายในหน่วยอาจลดประสิทธิภาพลงไป เป็นโอกาสของการกระทำความผิดของกำลังพลและการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารได้

จากการศึกษาผลการดำเนินโครงการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหารของกองทัพภาคที่ 3 ชำตันผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหายาเสพติดในหน่วยทหารให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กล่าวคือ ด้านการสำรวจและรวบรวมข้อมูลกำลังพล ต้องมีการดำเนินการทั้งเปิดเผยและทางลับ เช่น การรวบรวมข้อมูลของทหารกองประจำการตั้งแต่การเข้ามาเป็นทหารใหม่ ทั้งข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเชิงบวก ข้อมูลเชิงลบ ประวัติอาชญากรรม และมีการส่งต่อข้อมูลไปให้กองร้อยต้นสังกัดเพื่อใช้ในการบรรจุลงในตำแหน่งที่เหมาะสม รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชา โดยอาจจัดทำเป็นสมุดประวัติเช่นเดียวกับของกำลังพลที่เป็นข้าราชการทั้งในรูปแบบเอกสารและไฟล์ข้อมูล ส่วนกำลังพลนายทหาร นายสิบ ควรมีการตรวจสอบข้อมูลของกำลังพลที่มารายงานตัวรับราชการที่หน่วย ทั้งจากหน่วยต้นสังกัดและข้อมูลอาชญากรรมด้วย ในด้านการปกครองบังคับบัญชา โดยปกติแล้ว ผู้บังคับบัญชา จะมีหน้าที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นครู มีหน้าที่ในการอบรม สั่งสอน ให้ความรู้ทั้งด้านการทหารและการปฏิบัติตน การเป็นเสมือนพ่อ ที่คอยดูแลทุกข์ สุข และความเป็นอยู่ และการเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ในการปกครอง บังคับบัญชา มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ส่วนประเด็นการจัดกำลังพลปฏิบัติภารกิจนอกหน่วยตามแผนงานต่างๆ นับว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แต่การปฏิบัติงานในที่ตั้งปกติก็มีความสำคัญไม่น้อย เพราะมีทั้งการเตรียมกำลัง การฝึก การดำรงสภาพและการสนับสนุนจากหน่วยปกติ ดังนั้นเมื่อมีการจัดกำลังปฏิบัติงานนอกหน่วยแล้ว กำลังพลที่เหลือในที่ตั้งปกติต้องมีการจัดสายการบังคับบัญชาให้มีความชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปกครองบังคับบัญชาภายในหน่วย สำหรับการดำเนินกิจกรรมในแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหาร ในด้านการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ การรณรงค์ ต้องมีการกำหนดทั้งผู้ที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอด เนื้อหาสาระ และกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะผู้ที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอด ทั้งผู้บังคับหน่วยและรองผู้บังคับหน่วย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการบังคับบัญชาภายในหน่วย ต้องมีบทบาท ทั้งการเป็นผู้ปฏิบัติ อำนาจการและกำกับดูแล เพื่อให้กิจกรรมนั้นมีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมาย

โดยมีการติดตามประเมินผลและเกิดความต่อเนื่อง นอกจากนี้หน่วยทหารต้องมีการรณรงค์สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อยาเสพติด ทั้งโทษ พิษภัยและการปฏิบัติตามระเบียบ นโยบาย คำสั่ง กฎหมาย ผู้บังคับบัญชาต้องสร้างมาตรฐานในปกครองบังคับบัญชาที่มีความยุติธรรม สามารถแยกแยะเหตุผลในด้านคุณธรรมกับการปกป้องการกระทำผิด ด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นกติกาของสังคมที่มุ่งตัดสินชี้และให้โอกาสในการกลับตัวเสมอ โดยกำลังพลมีความตระหนักในการทำหน้าที่เพื่อการดำรงอยู่ของส่วนรวมด้วยการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีด้วย ส่วนในมิติครอบครัวของกำลังพล หน่วยทหารต้องเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือกับครอบครัวกำลังพล ให้มีความเข้าใจและตระหนักว่าครอบครัวมีผลต่อการสร้างฐานที่เข้มแข็งในการต่อสู้กับยาเสพติดไม่น้อยไปกว่าหน่วยทหาร หน่วยทหารและครอบครัวต้องร่วมมือกัน ทั้งการให้ข้อมูลของครอบครัวที่กำลังพลมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับครอบครัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของความจริงใจในการร่วมกันแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหาร มีงานหรือกิจกรรมที่หน่วยทหารต้องดำเนินการ ทั้งด้านการป้องกันและการแก้ไข ซึ่งหน่วยต้องมีการวิเคราะห์ วางแผนและปฏิบัติร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยทหาร ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ให้จริงจัง และเป็นรูปธรรม

บทสรุป

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในหน่วยทหาร เนื่องจากมีผลกระทบทั้งด้านสมรรถภาพกำลังพล ชีตความสามารถของหน่วยและภาพลักษณ์ของกองทัพ การดำเนินโครงการหน่วยทหารสีขาวและโครงการ/แผนการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหารของกองทัพบก จึงเป็นโครงการหรือแผนงานที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก ได้มีการสั่งการและกำหนดมาตรการไว้อย่างครอบคลุมแล้ว ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ คือ ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกำลังพล ครอบครัว และชุมชน ต่อปัญหาและความเข้าใจต่อกระบวนการในการดำเนินโครงการ แต่จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยทหาร(ทั้งผู้บังคับหน่วย,เจ้าหน้าที่,กำลังพล) ยังขาดความตระหนักรู้และความเข้าใจ

ทำให้การแก้ปัญหาหายสาบสูญในหน่วยทหาร ยังคงไม่ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมนัก ผู้บังคับหน่วยนับเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้และการขับเคลื่อนการปฏิบัติภายในหน่วย หากหน่วยใดผู้บังคับหน่วยมีความเข้าใจและเอาใจใส่ ก็จะมีกำลังพลของหน่วยกระทำความผิดน้อยหรือไม่มีเลย แต่หากหน่วยใดปล่อยปละละเลย ก็จะมีผลที่ตรงข้ามกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น โครงการแก้ปัญหาหายสาบสูญในหน่วยทหาร จึงควรเป็นโครงการหรือแผนงานที่ผู้บังคับหน่วยให้ความสำคัญ มีความเข้าใจ และมีความตระหนักรู้ โดยกองทัพควรพิจารณาเพิ่มเติมเป็นเนื้อหาในหลักสูตรการปฐมนิเทศหรืออบรมผู้บังคับหน่วย รวมทั้งมีการจัดคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพิ่มเติมจากการประเมินผลโดยหน่วยเอง จะทำให้เพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จในการแก้ปัญหาหายสาบสูญในหน่วยทหารมากยิ่งขึ้นด้วย